

TREBALL FI DE MÀSTER

Màster Universitari de Psicopedagogia

Curs acadèmic 2019-20

Els infants al centre de la intervenció educativa, i les seves famílies?

Realitzat per Anna Díaz Martínez

Tutoritzat / Dirigit per Ana Luisa Adam Alcocer

20 de juny de 2020

Facultat de Psicologia, Ciències de l'Educació i de l'Esport

c. Císter, 34
08022 Barcelona
www.blanquerna.edu

RESUM

Actualment tenim accés a molta informació a través dels mitjans de comunicació i les xarxes socials i sovint, és difícil extreure aquella informació més adequada i millor per a nosaltres i per als nostres infants. Aquesta realitat crea inseguretat i desorientació a les famílies. L'escola per tant, té l'obligació de donar resposta a les preguntes i angoixes d'aquestes sent la principal font d'informació per l'educació dels seus fills/es però també, per crear un bon vincle entre família i escola i poder així, treballar junts, en una mateixa direcció per acompanyar el desenvolupament emocional, cognitiu i social de l'infant. És per aquest motiu que l'objectiu d'aquest treball és dissenyar un pla d'acció per acompanyar i orientar a les famílies en la tasca educativa dels seus fills/es a partir de la detecció de les seves necessitats educatives. Els participants són 118 famílies de les quals, 42 són de P3, 38 de P4 i 38 de P5 que han respost un qüestionari i a partir dels resultats d'aquest, s'han dissenyat tres sessions d'assessorament a l'escola perquè les famílies i els professionals experts puguin reflexionar, analitzar i compartir recursos i estratègies per a l'educació dels infants.

Paraules clau: relació família-escola, assessorament, pla d'acció, necessitats educatives.

ABSTRACT

difficult to extract the information that is more appropriate and better for us and our children. This reality will create insecurity and disorientation in families. The school therefore has the obligation to answer the questions and anxieties of these being the main source of information for the education of their children but also, to create a good bond between family and school and thus being able to work together, in the same direction to accompany the emotional, cognitive and social development of the child. It is for this reason that the aim of this work is to design a program to accompany and guide families in the educational work of their children based on the detection of their educational needs. The participants are 118 families of which, 42 are from P3, 38 from P4 and 38 from P5 who have answered a questionnaire and based on the results of this, three counseling sessions have been designed at the school for families and expert professionals can reflect, analyze, and share resources and strategies for children's education.

Keywords: parent-school relationship, counseling, program, educational needs.

Família i escola, junts sumem

El principal agent socialitzador d'una criatura és la seva família. La família és la principal protagonista i responsable de l'educació dels infants (Servei d'Ocupació Curricular d'Educació Infantil i Primària, 2016). Perquè un infant es desenvolupi integralment, necessita el suport dels membres de la seva família per orientar-lo per a la vida. Les primeres manifestacions de la conducta social es donen en el si de la família, i els progenitors són els primers interpretadors i representants de la societat i la cultura en què s'inserirà l'infant (Zaragoza, 2011).

Des de fa uns anys hi ha hagut una presa de consciència de la importància de la qualitat de vida dels primers anys, no només en referència a la salut o atendre les primeres necessitats, sinó també en la formació i desenvolupament de les capacitats, en la incorporació de valors i actituds i en construcció de la personalitat dels infants (Thió, 2013). La societat actual és força conscient de tot allò que l'infant pot aprendre dels 0 als 6 anys. La neurociència evidencia que en aquestes edats el cervell gaudeix de molta plasticitat, entenen aquest terme com la capacitat adaptativa del sistema nerviós de ser modificat per l'experiència. Aquesta plasticitat o neuroplasticitat és més intensa durant els primers anys de vida (maduració del cervell) i posa molt l'accent en les necessitats de tipus emocional, cosa que abans es posava molt l'èmfasi en les necessitats més de tipus biològic, és el que anomenem canvi de paradigma. És una autèntica finestra d'oportunitat per aprendre i per construir l'arquitectura i funcions del cervell (Boavida i Serrano, 2018).

Hem de ser conscients, família i escola, del potencial d'aprenentatges en els primers anys de vida d'un infant i la importància de la qualitat del seu entorn. Bronfenbrenner (1987) creador de la Teoria Ecològica, explicava la influència que té el medi social d'una persona en el seu desenvolupament. Va observar que la forma de ser d'un infant canviava en funció del context en què creixia. L'autor entenia l'entorn com un conjunt de sistemes que es relacionaven entre si. Va identificar cinc sistemes (estructures concèntriques) ordenats del més proper a l'infant al més allunyat: microsistemes, mesosistema, ecosistema, macrosistema i cronosistema. La família i l'escola són els microsistemes més immediats de l'infant, més pròxims, i per tant, els que poden impactar més en el seu desenvolupament. Cal ser conscients de la importància de la qualitat d'aquests en el desenvolupament d'un infant i de la importància també de la relació entre els diversos microsistemes en què els infants participen, el que l'autor anomena messosistema. D'aquesta manera, segons la teoria, podem dir que la relació dels pares amb els professors tindrà un gran impacte sobre l'infant o adolescent. No podem deixar de banda però, els factors biològics, ja que el desenvolupament infantil és el resultat de la interacció entre el bagatge genètic i les aportacions de l'entorn (Bassedas, Jubete & Majem, 2005).

En poques dècades però, s'ha observat com aquests entorns han experimentat canvis molt importants. Un d'aquests és, que cada vegada es tenen els fills més tard. Com podem observar en les enquestes fetes per l'IDESCAT (l'Institut d'Estadística de Catalunya) i en l'INE (Instituto Nacional

de Estadística) l'edat mitjana en què es té el primer fill és de 32.20 al nostre país i, l'edat mitjana per a tenir un fill per a les dones amb un títol universitari els Estats Units, és de 30.3 segons el National Center for Health Statistics (2018). Un estudi, amb dades del NCHS realitzat per Caitlin Myers, economista que examina qüestions relacionades amb el gènere, la raça i l'economia dels EEUU, exposa que l'edat en què les dones són mares varia en funció d'on viuen i la formació que tenen. Les mares primerenques tenen més edat quan viuen en grans ciutats com Manhattan i tenen estudis universitaris, i les mares més joves viuen en zones rurals i tenen una formació més bàsica. Les dones amb títols universitaris tenen fills una mitjana de set anys més tard que les que no tenen, per tant l'educació és un factor important. Pel que fa a Espanya, si comparem les dades del nostre país amb les dades de fa deu anys, els naixements s'han desplomats un 40%, i cada vegada les dones tenen el seu primer fill més tard i que sovint, aquest retard és degut a motius laborals, de conciliació i econòmics, segons l'enquesta de fecundació elaborada per l'INE (2018). Dades a tenir en compte per entendre els canvis de la nostra societat.

Canvis polítics, socials, laborals, culturals, demogràfics, en el rol de l'home i la dona, també l'augment de la participació de la dona al món laboral ha provocat compartir entre cònjuges la cura del fill/a i la necessitat de buscar ajuda de persones o institucions que s'ocupen d'ell. La família extensa sovint ha agafat aquest rol i això ha provocat discrepàncies entre persones de la mateixa família a l'hora d'educar als infants, amb punts de vista i estils educatius molt diferents. Ha disminuït també, el nombre de fills i com a conseqüència hi ha menor oportunitat d'aprenentatges de socialització. Sovint hi ha pares i mares que el seu fill és el primer nadó que veuen, això suposa manca d'experiència i desconeixement de com és un infant, del que és "normal". Vivim en una societat del consum, de la immediatesa i la competitivitat. Els infants reclamen "l'aquí i ara", no tenen capacitat d'espera i mostren poca tolerància a la frustració. Hi ha una sobreprotecció i cal ser conscients de les conseqüències que això té sobre els nostres infants. La psicòloga infanto-juvenil Garcia Alonso (2018) exposa:

La sobreprotecció és un estil educatiu negatiu, que en els pares provoca una actitud desequilibrada cap al seu fill. Els pares necessiten que tot vagi bé, gestionen ells mateixos qualsevol imprevist, tenen els seus fills en bombolles i els eleven en un pedestal dins del nucli familiar. És una manera d'actuar i d'educar que generarà, a llarg termini, un resultat molt diferent del que pretenien: nens porucs i insegurs, amb pocs recursos per treure's ells mateixos les castanyes del foc.

(Garcia, 2018, p.1)

Això ens porta a parlar d'un dels aspectes importants a tenir en compte a l'escola a l'hora d'acompanyar als infants i a les seves famílies. És important conèixer els diferents estils educatius

familiars i analitzar com poden afectar el desenvolupament d'un infant. Es descriuen quatre estils educatius parentals (autoritari, democràtic, permissiu i negligent).

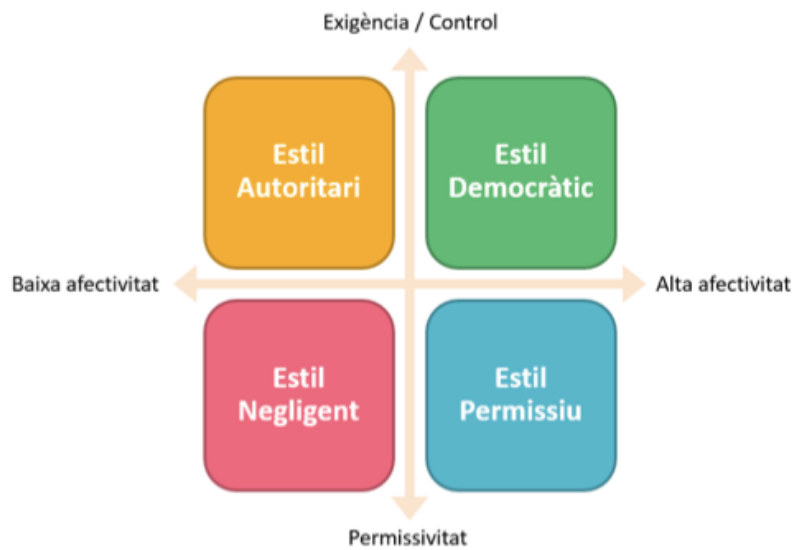

Figura 1. Estils educatius (Baumrind, 1980; Maccoby i Martin, 1983).

Els professionals hem de saber que les estratègies educatives que fan servir les famílies a l'hora d'educar els seus fills/es tindrà unes conseqüències en el desenvolupament d'aquest. L'escola ha de conèixer molt bé aquests estils i poder explicar a les famílies, amb un llenguatge assertiu, quines conseqüències o com es mostren els infants segons l'estil educatiu dels seus pares. L'escola pot assessorar i orientar a les famílies cap a l'estil considerat el més adequat, el democràtic, ja que, tal com es pot observar a la Figura 1, aquest mostra una millor combinació entre els dos pilars bàsics de l'educació dels fills/es: l'exigència i/o control i l'afectivitat. Sovint, hi ha confusió entre democràcia i manca d'autoritat, moltes famílies mostren dificultats per posar i acceptar límits, això causa desorientació dels infants, que acaben creient que el seu criteri val igual que el dels adults (Thió, 2013).

Un altre canvi important en la societat actual i que també fa canviar la metodologia de l'escola, els valors i els estils educatius familiars, és la tecnologia i les xarxes socials. Ordinadors, mòbils, tauletes, consoles, aplicacions d'internet... estan presents en el nostre dia a dia. Una conseqüència d'això és que actualment existeix un accés immediat a tota mena d'informació i un nou sistema d'intercanvi que ha transformat les relacions interpersonals. Aquesta realitat, també, dóna fruit a altres canvis, com ara, canvis d'hàbits (nens i nenes que només esmorzen si hi ha la tauleta amb dibuixos, dinars i sopars familiars on els infants estan amb el mòbil perquè no molestin, adolescents enganxats a les xarxes ...) i una exposició excessiva a massa informació sobre educació que sovint porta a confusió i inseguretat a les famílies, ja que no saben extreure la informació adequada i vàlida per l'educació dels seus fills/es i es deixen influenciar per tota mena d'informació,

sovint amb teories i criteris educatius fortament contraposats. Així, trobem experts professionals que diuen una cosa i professionals amb la mateixa formació i competències que diuen la contrària. “Mai hi havia hagut pares i mestres tan informats, però mai com ara hi havia hagut tanta confusió i desconcert” (Thió, 2013, p. 35).

La diversitat de les famílies és també una nova realitat social actual, ja que no podem parlar només de família nuclear (pare, mare i fills), sinó de famílies monoparentals, famílies reconstituïdes, famílies adoptives, famílies amb progenitors del mateix sexe, etc. És molt important que l'escola també tingui present aquesta realitat social, reconeixent les característiques i treballant per atendre les necessitats de cadascuna d'elles com també atendre a les diferents cultures i creences del món globalitzat on ens trobem. Aquests darrers anys, aquí a Catalunya s'està treballant i fent esforços per donar resposta a aquesta societat plural i democràtica i treballar a les escoles l'educació intercultural (Besalú, 2018).

Si reconeixem la família i l'escola com els principals protagonistes en el desenvolupament de l'infant, és evident també que la relació que s'estableix entre aquests dos pilars és determinant pel seu bon desenvolupament. Són molts els autors que parlen de la importància de la cooperació família-escola, autors com Ordóñez (2015) diu que “l'escola i la família són dos contextos, els quals des de diferents punts de vista, veuen la realitat de l'infant i són una gran influència per al desenvolupament d'aquest.” (p. 8). Actualment ja són moltes les escoles, que a l'educació infantil, les famílies poden entrar a les aules a acompanyar i a recollir els seus fills/es. «Deixar que les famílies s'apropin als llocs i espais on les criatures passen el seu temps d'escola pot facilitar que es creïn xarxes de relacions entre ells per tal de poder intercanviar idees sobre la criança de les seves criatures» (Gil; Gúzman & Moreno, 2012, p. 117). L'escola ha d'obrir les seves portes i deixar entrar a les famílies. Les famílies han de poder col·laborar amb la comunitat educativa i veure el que es viu a dins, el treball que es duu a terme i poder així, marcar objectius comuns per beneficiar l'infant. Si l'escola no és transparent, crea desconfiança.

Diverses recerques, entre elles les de Seginer i Vermulst (2002) o Gervilla (2008), confirmen també que la relació entre família, institució educativa i comunitat, afavoreix el benestar individual, familiar i social dels estudiants, ja que els permet desenvolupar plenament les seves capacitats, per tant, escola i família han de treballar conjuntament per atendre totes les necessitats de l'infant i acompanyar-lo en el seu desenvolupament personal, cognitiu i emocional, és a dir, acompanyar-lo en el seu projecte de vida.

Per poder acompanyar als infants en el seu projecte de vida és imprescindible parlar de competència emocional. Entenem per competències emocionals “el conjunt de coneixements, capacitats, habilitats i actituds necessàries per a prendre consciència, comprendre, expressar i regular de forma apropiada els fenòmens emocionals” (Bisquerra, 2011, p.11). Les primeres relacions interpersonals són les familiars i aquestes, seran vitals per viure junts amb més benestar,

pau i felicitat. Hem de vetllar, pares i educadors, per afavorir les relacions a través de les emocions positives i reduir els efectes negatius d'algunes emocions negatives com la ira o l'estrès, tan presents actualment (Garcia, 2013, p. 206). És imprescindible que les persones que tenen cura dels infants, mares i pares i educadors, siguin competents emocionalment per poder dur a terme una bona educació emocional que té com a objectiu desenvolupar les competències emocionals dels infants. Segons Bisquerra (2010) alguns objectius de l'educació emocional són:

- Adquirir un millor coneixement de les pròpies emocions.
- Identificar les emocions dels altres.
- Denominar les emocions correctament.
- Desenvolupar l'habilitat per a regular les pròpies emocions.
- Pujar el llindar de tolerància a la frustració.
- Prevenir els efectes nocius de les emocions negatives.
- Desenvolupar l'habilitat per a generar emocions positives.
- Adoptar una actitud positiva davant la vida.
- Aprendre a fluir.

Sovint la dificultat és que els adults no tenen un bagatge per ser competent emocionalment. “Las familias muchas veces no están preparadas para educar en la autoestima, en competencias sociales y emocionales, así como para la felicidad. Se necesita formación para ello” (Biquerra, 2011, p. 16) Si volem una societat que pugui afrontar els nous reptes del segle XXI, necessitem persones equilibrades, resilients, amb una bona autoestima, amb un benestar personal i professional, sense ansietat, estrès o depressió, amb un benestar físic, etc. A les escoles actualment observem cada vegada més alumnes amb molt baixa tolerància a la frustració, alumnes sense capacitat d'esforç, alumnes amb baixa autoestima, etc., és imprescindible també que la comunitat educativa treballi i dediqui hores a l'educació emocional. Un estudi recent el qual el seu objectiu principal és millorar l'educació dels alumnes a través del desenvolupament emocional dels docents, vol constatar que si els professionals de l'educació gaudeixen d'una bona competència emocional, poden fomentar el desenvolupament integral dels alumnes, ja que educar no és només transmetre continguts o coneixements, educar és acompanyar perquè els alumnes puguin tenir un projecte de vida i per aconseguir-ho, el desenvolupament emocional i social són pilars imprescindibles (Garcia, 2017, p. 14).

També, davant la diversitat familiar i la transformació que ha patit la societat actual en poques dècades, és difícil definir els valors educatius que calen ser presents a les llars i els valors que han de definir les nostres escoles per tal de poder fer front aquesta a transformació social. Observant els infants d'avui en dia, podem pensar que hi ha valors que estan en perill. Cal treballar junts i trobar espais de trobada per poder parlar, reflexionar, debatre, compartir estratègies i

recursos per tal de poder atendre plenament les necessitats educatives que es troben les famílies actuals. Educar un fill no és fàcil i és feina de l'escola poder acompanyar a les famílies en aquest procés.

Un estudi del 2015 va analitzar alguns programes d'educació familiar realitzats en contextos escolars a Espanya tenint en compte el rol canviant socioeducatiu de les famílies i va concloure que els programes no van aconseguir l'èxit que s'espera, ja que sovint no tenien en compte la diversitat familiar, estaven pensats principalment per famílies "normalitzades" per tant no tenien en compte les diferències competencials ni les diferents dinàmiques familiars i a més, sovint estaven enfocades des d'una perspectiva formativa on l'expert "ensenya" a les famílies com poder educar els seus fills (Pasqual, Gomila i Amer, 2015, p. 131-147).

Per una banda, per tal de dur a terme des de l'escola l'acompanyament a les famílies i dissenyar un pla d'intervenció, cal tenir present des de quina perspectiva s'enfocarà. Segons Bassedas, Jubete & Majem (2005), hi ha dues tipologies de models d'intervenció orientats a la família:

-Les que parteixen de la competència familiar per a la criança i educació dels fills, és a dir, acceptant que cada família és diferent i que totes les pràctiques que duen a terme per aconseguir-ho, en principi, són acceptables.

-Les que desconfien de la validesa del saber familiar, és a dir, jutgen, tenen prejudicis i opinen que certes pràctiques educatives, les que no coincideixen amb les pràctiques educatives de les famílies de la cultura dominant, no són vàlides per una bona educació dels infants.

A les escoles podem vetllar per un vincle entre professionals i famílies segons tres models anomenats d'expertesa, de transplantament i d'usuari. Segon el primer model, un model "clàssic" on el professional és el que sap i qui decideix, les entrevistes amb les famílies és un espai per recollir informació i dades de l'alumne, en cap cas un espai de diàleg. El segon model seria el transplantament, model que considera els elements comunicatius com a positius pel desenvolupament de l'infant i que demana a les famílies que eduquin segon el criteri de l'escola. És un model on l'adult referent és el docent i pretén "ensenyar" a les famílies com educar els seus fills. I finalment, el model d'usuari, que és el model que reconeix el saber dels progenitors en com educar l'infant i que aquests són els principals i els referents educadors. Pares i educadors treballen conjuntament, pacten actuacions, cadascú des del seu àmbit però en una mateixa direcció. Aquest model reconeix la capacitat de les famílies. (Cunningham i Davis, 1988, citat per Collet i Tort, 2013).

D'altra banda, cal tenir en compte diferents aspectes a l'hora de portar a terme a l'escola un pla d'orientació o assessorament a les famílies, en primer lloc els destinataris, és a dir, el conjunt de persones a qui va destinada l'orientació, tenint en compte les seves característiques. En segon lloc, la flexibilitat, entenent aquest concepte com a la planificació d'espais i horaris que permetin la

màxima assistència. En tercer lloc, un altre aspecte que s'ha de tenir present és la transparència, donar un missatge clar i entenedor de l'objectiu de la trobada. En quart i últim lloc, la tasca i perfil del professional, que s'adequarà segons el tema o necessitat a debatre en cada sessió col·laborant, si s'escau, amb altres professionals experts en els temes tractats: pediatres, psicòlegs, pedagogs, etc. (Bassedas, Jubete & Majem, 2005).

El DEWR (Department of Education, Employment and Workplace Relation of Australian Government), actualment anomenat DESE (Department of Education, Skills and Employment) va realitzar un document per a les escoles on descriuen elements, per a ells imprescindibles, per realitzar una bona pràctica d'assessorament o orientació entre família i escola, aquests són per exemple, partir dels interessos de les famílies, utilitzar un contacte personal per fer més efectives les formes de comunicació, ser sensible amb les emocions dels pares, és a dir, no jutjar, ser realista, pacient i encoratjador i tenir com a objectiu empoderar i no ensenyar a les famílies, entre d'altres. Aspectes, segons l'estudi, imprescindibles per tenir èxit en les pràctiques d'assessorament.

Objectius

L'objectiu principal del treball és dissenyar un pla d'acció (programa d'assessorament) per acompanyar i orientar a les famílies en la tasca educativa dels seus fills/es. Aquest pla d'acció es va dissenyar a partir de la detecció de les necessitats que tenen les famílies a l'hora d'educar els seus fills/es i planificar unes sessions on poder compartir recursos i eines per la criança dels infants. En cap cas es tracta d'unes sessions de formació per part de l'especialista o sessions on es donin "receptes". Les sessions es plantegen des de la perspectiva de col·laboració entre l'escola i les famílies, és a dir, crear un espai de confiança a l'escola on poder exposar, debatre i compartir idees, models o maneres de fer i entre tots donar recursos i estratègies per a una millor educació dels infants, tot entenent i respectant el desenvolupament, les necessitats, les emocions i les característiques de cada infant. Espais de reflexió on cadascú pugui aportar la seva experiència, ja que cada família és única, tenen les seves pròpies dinàmiques.

Objectiu general:

- Dissenyar un pla d'acció (programa d'assessorament) per acompanyar a les famílies en la tasca educativa dels seus fills/es.

Objectius específics:

- Identificar les necessitats educatives de les famílies d'infants de 3 a 6 anys.
- Compartir recursos i eines per la criança dels infants.

Mètode

Participants

L'estudi s'ha dut a terme en una escola de Badalona. L'escola fundada l'any 1940 es troba al centre de la ciutat a primera línia de mar. És un centre concertat de dues línies i capacitat per a 690 alumnes. L'oferta educativa s'adreça als nois i noies dels 3 fins als 16 anys (de P3 fins a 4t d'ESO). La mostra d'aquest estudi però, són les famílies de l'etapa d'educació infantil, infants de 3 a 6 anys. En total 118 famílies de les quals, 42 famílies són de P3, 38 famílies de P4 i 38 famílies de P5.

Els participants són famílies, en general, amb un nivell sociocultural i econòmic mitjà, gaudeixen d'estudis universitaris i les podem classificar dins de les "famílies nuclears", és a dir, famílies formades per pare i mare amb un o dos fills. No obstant això, dins la mostra hi ha set famílies amb pares separats, una família amb una filla adoptada i força famílies amb pare o mare amb nacionalitats diferents: alemanya, francesa, xinesa...

Instruments

Per poder recollir les possibles necessitats educatives de les famílies, vam realitzar una enquesta o qüestionari a través del Google Forms (Annex 1). L'enquesta va comptar amb sis preguntes o aspectes a contestar. En primer lloc té un apartat on es demana si ets dona o home, el curs del fill/a i l'edat dels enquestats. Després amb una proposta de diferents temàtiques (necessitats educatives) les famílies van haver de marcar-ne tres de les quals els hi agradaria poder assistir a una sessió a l'escola d'acompanyament i orientació on poder parlar, tractar i compartir vivències del tema en concret amb un especialista expert i/o psicopedagoga del centre, segons la temàtica en qüestió. La proposta de necessitats presentada es va decidir a partir de la informació recollida a les entrevistes i comunicacions del dia a dia amb les famílies durant tots els anys de docència i també tenint en compte l'autora Carme Thió de Pol en el seu llibre *M'agrada la família que m'ha tocat* (2013) on exposa els principals temes que tracta en els grups de reflexió amb pares i mares. Alguns d'aquests temes o temàtiques són, per exemple, l'alimentació o la son, aspectes relacionats directament amb necessitats bàsiques, però també proposem temes amb temàtiques i aspectes educatius que responen a necessitats i realitats més actuals, com l'educació de les emocions, l'ús de pantalles o la resolució de conflictes des d'una perspectiva de disciplina positiva. Finalment es va deixar un espai amb "altres" per si alguna família proposava un tema o necessitat no proposada a la llista i un espai anomenat "hi ha quelcom que t'agradaria afegir o comentar", on les famílies poguessin escriure comentaris, observacions, angoixes, dubtes, aclariments, etc.

Es va enviar l'enquesta per correu electrònic juntament amb una carta de presentació (Annex 2). Es va demanar que realitzessin l'enquesta el pare i la mare per separat, d'aquesta manera volíem analitzar també si hi ha diferències entre gènere en referència a la prioritat de necessitats

que voldrien un acompanyament per part de l'escola. També es va demanar el curs del fill/a, per poder fer l'anàlisi també per cursos, i observar si hi haurà diferències en les necessitats en funció de l'edat de l'infant. Per aquesta raó també es va demanar a les famílies que en el cas de tenir dos fills/es a l'etapa d'educació infantil, contestessin una enquesta per cadascun, ja que podrien variar les necessitats en funció de l'edat del fill o filla.

Pel que fa al redactat de les preguntes es va utilitzar un llenguatge clar, precís i entenedor per a totes les famílies i pel que fa a l'ordre de les preguntes, es va procurar anar d'allò més general, en primer lloc preguntes de contextualització (edat, sexe, curs del fill/a) i després les preguntes de caràcter més personal on calia reflexionar i pensar.

Procediment

En primer lloc, es va sol·licitar una entrevista amb la directora i la sotsdirectora del centre per exposar la descripció i els objectius del treball que es volia dur a terme a l'escola. També, tenint en compte la part ètica de la investigació, es va demanar permís per enviar el qüestionari a les famílies i així poder comptar amb la seva col·laboració. Es va explicar que l'objectiu de l'estudi era recollir les seves necessitats educatives i poder planificar un pla per dur a terme un assessorament per poder acompanyar-los en l'educació dels seus fills/es. Les dades obtingudes a través dels diversos instruments de recerca són totalment confidencials i s'empraran única i exclusivament per dur a terme el treball esmentat, assegurant en tot moment l'anonimat dels participants.

En segon lloc, es va redactar l'escrit per a acompanyar l'enquesta per les famílies, en la que s'especifica qui fa l'enquesta i quin és el seu objectiu. Seguidament es va enviar per correu electrònic la carta de presentació i es va demanar la col·laboració a les famílies que tenen fills/es a l'etapa d'Infantil agraint la seva participació.

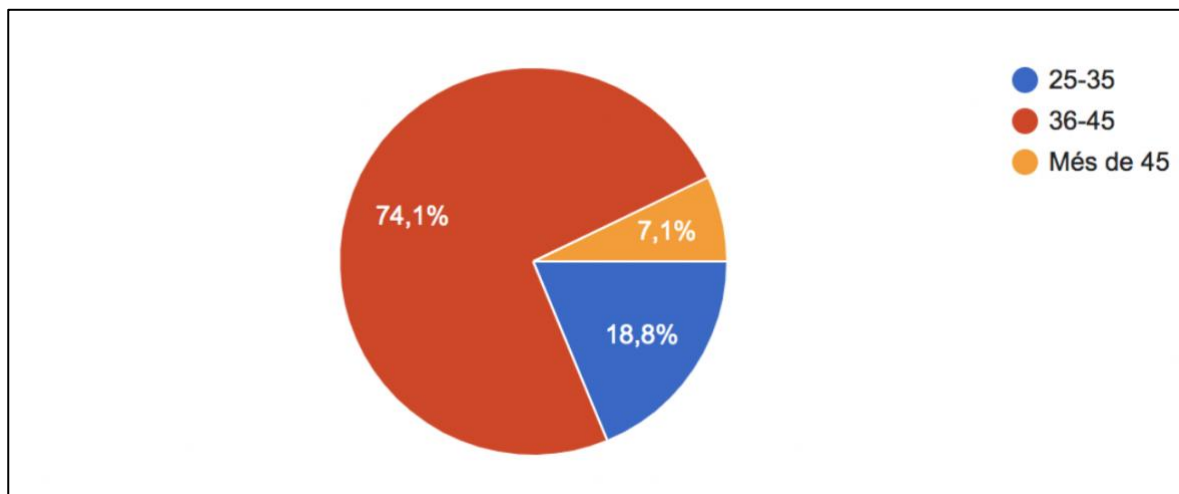
I en tercer lloc, s'observen i es descriuen els resultats i finalment s'analitzen. Un cop analitzats, es proposa un pla d'acció en funció de les necessitats que s'han detectat.

Resultats

La mostra d'aquest estudi va estar formada per un total de 118 famílies, de les quals 42 famílies eren de P3, 38 famílies de P4 i 38 famílies de P5. La difusió de l'enquesta es va realitzar en format en línia, pel que el 100% dels qüestionaris es van rebre via electrònica. Van contestar l'enquesta 112 persones, quasi la meitat del total de la mostra.

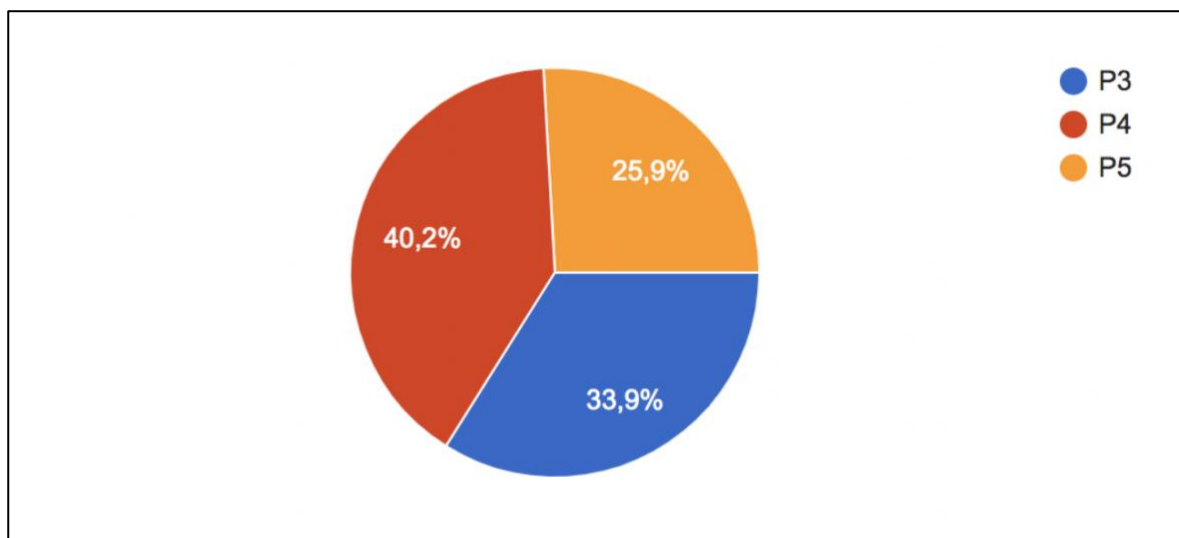
Del total de persones que van contestar el qüestionari, 85 són dones (75.9%) i 27 són homes (24.1%). Amb aquests resultats, podem afirmar que tres quarts de la mostra aproximadament són dones.

En referència el curs del fill o filla, tal com es pot observar al Gràfic 1, van contestar 38 persones que el seu fill o filla cursa P3 (33.9%), 45 persones que el seu fill/a cursa P4 (40.2%) i 29 persones que el seu fill/a fa P5 aquest curs (25.9%). Pensem que un dels motius pel qual hi ha més famílies de P4 que van contestar l'enquesta podria ser degut al fet que la mestra tutora d'aquests alumnes és la persona que va enviar l'enquesta, per tant la causa podria ser un major vincle amb aquestes famílies i la tutora.

Gràfic 1. Curs del fill/a.

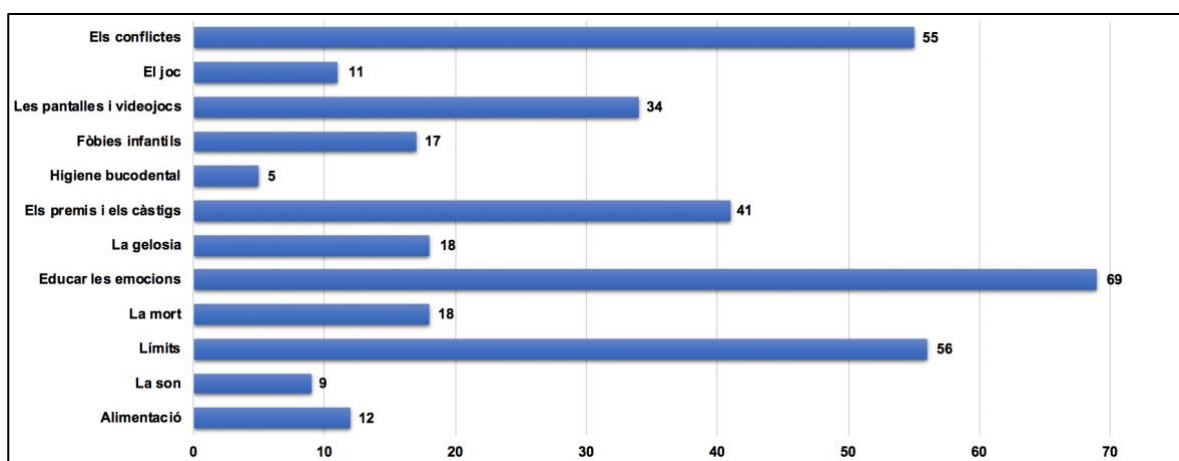
Pel que fa a l'edat de les persones que van contestar l'enquesta (Gràfic 2), 21 persones tenen d'entre 25 i 35 anys (18.8%), 83 persones tenen d'entre 36 i 45 anys (74.1%) i 8 persones tenen més de 45 anys (7,1%). La gran majoria dels enquestats estan a la franja de 36 a 45 anys.

Gràfic 2. Edat dels enquestats/des.

En referència a la pregunta dels temes educatius proposats, recordem que vam demanar que els enquestats triessin tres d'aquests, dels quals voldrien rebre assessorament i orientació. Dels dotze aspectes educatius proposats, 69 persones enquestades van escollir rebre assessorament pel

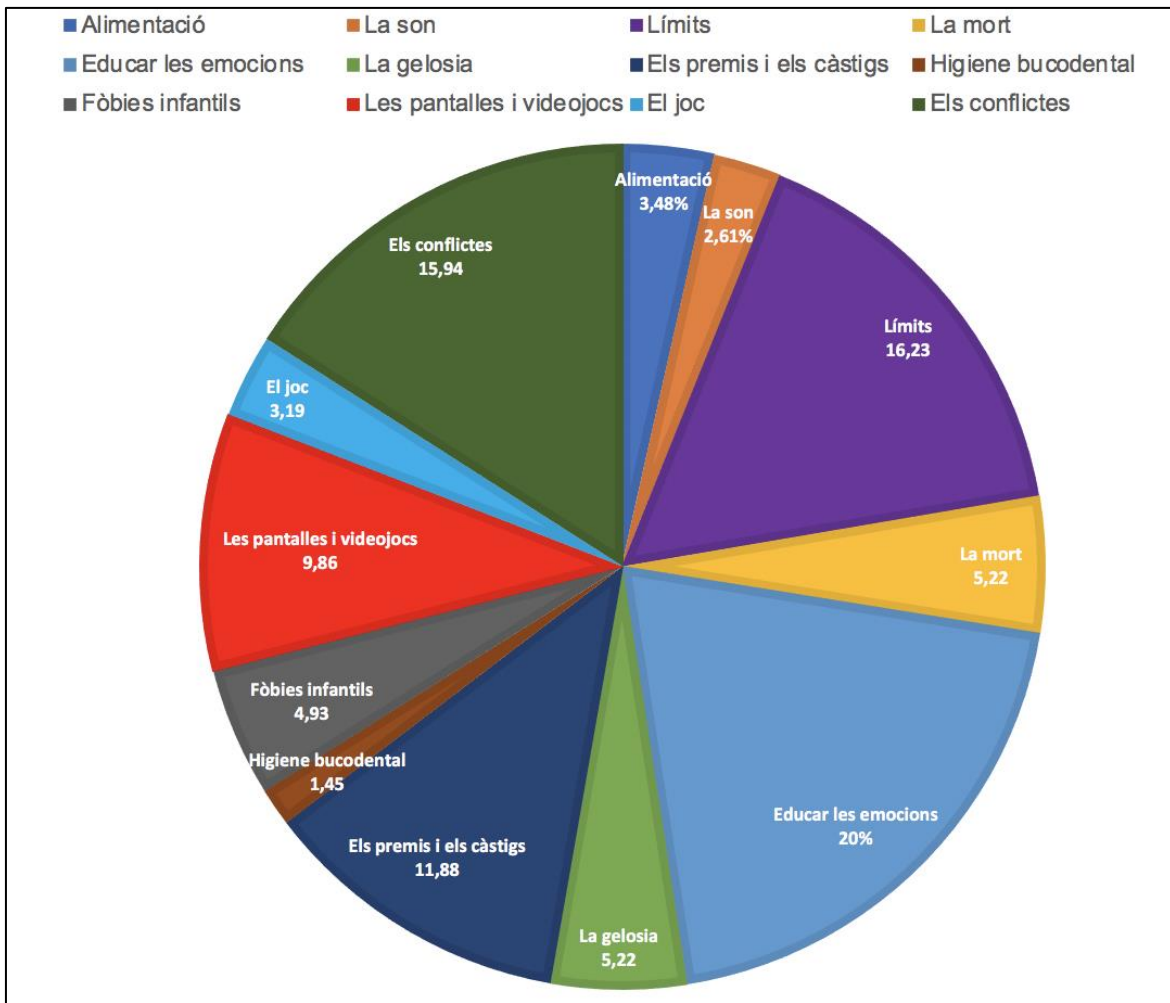
que fa a educar les emocions (20%), 56 persones en voldrien pel que fa als límits (16.23%), pel que fa a la resolució de conflictes, 55 persones el van escollir (15.94%), seguidament, 41 persones voldrien rebre orientació pel que fa a càstigs i premis (11.8%), 34 persones van escollir l'ús de pantalles i videojocs (9.86%), els temes de la mort i de la gelosia, 18 persones en voldrien rebre assessorament (5.22% cada un), 17 persones van escollir fòbies infantils (4.93%), 12 persones pel que fa a l'alimentació (3.48%), 11 persones voldrien rebre assessorament sobre el joc (3.19%), 9 persones van escollir la son (2.1%) i finalment 5 persones voldrien rebre orientació pel que fa a la higiene bucodental dels infants (1.45%). A continuació mostrem la gràfica amb el resultat segons el nombre de vots obtinguts a cada aspecte o tema educatiu proposat (Gràfic 3).

Gràfic 3. Necessitats educatives P3, P4 i P5.

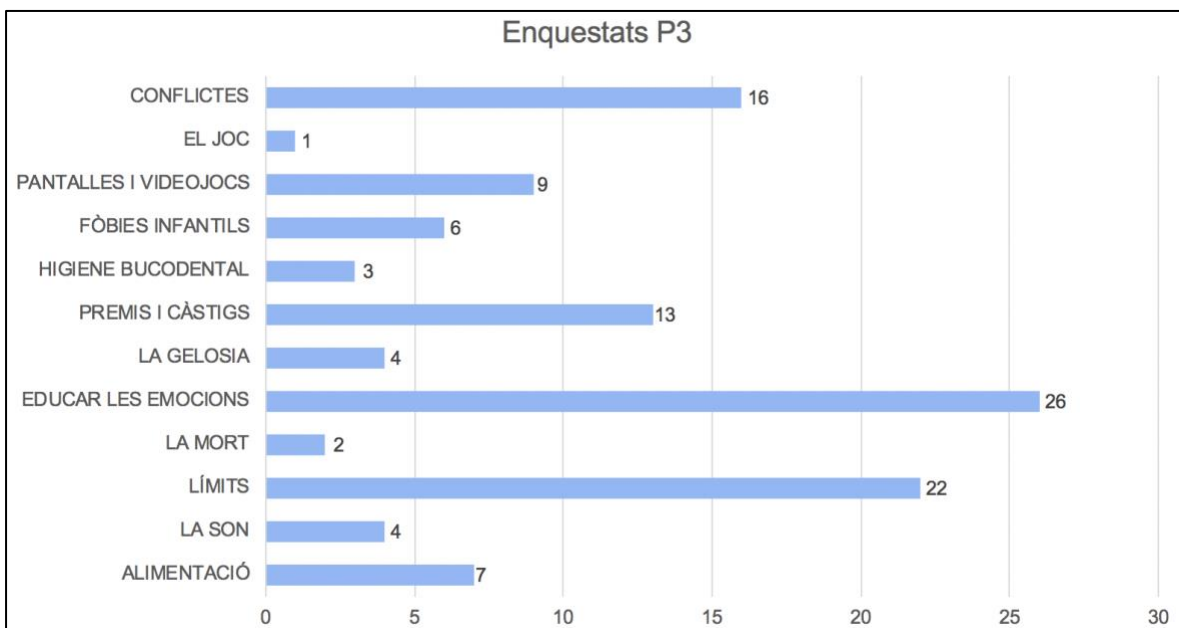
Tenint en compte els resultats observem dos blocs diferenciats. Veiem que hi ha 5 aspectes educatius que destaquen a la resta, aquests són: l'educació emocional, els límits, la resolució de conflictes, els càstigs i premis i l'ús de les pantalles. Els 7 restants són els temes que han rebut menys de 20 vots cadascun. Aquests són, el joc, fòbies infantils, la higiene bucodental, la gelosia, la mort, la son i l'alimentació.

A la gràfica següent (Gràfic 4) mostrem el mateix resultat que la gràfica anterior però, segons el percentatge de vot de cada un dels aspectes o temes educatius proposats a l'enquesta, observant també el que comentàvem anteriorment, hi ha cinc aspectes més votats amb una diferència significativa respecte a la resta: educar les emocions amb un 20%, els límits amb un 16.23%, els conflictes amb un 15.94%, els premis i els càstigs amb un 11.88% i l'ús de pantalles un 9.86%. La resta de temes han obtingut menys del 5.5% de percentatge de vot.

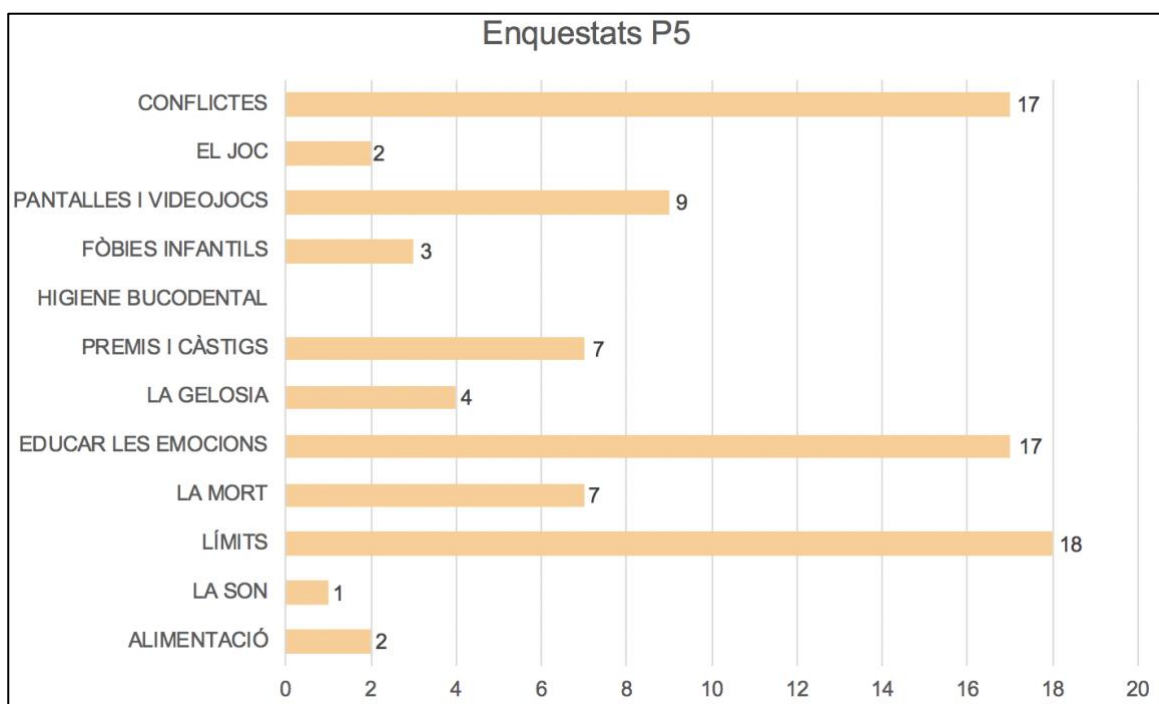

Gràfic 4. Necessitats educatives amb percentatge de vot de P3, P4 i p5.

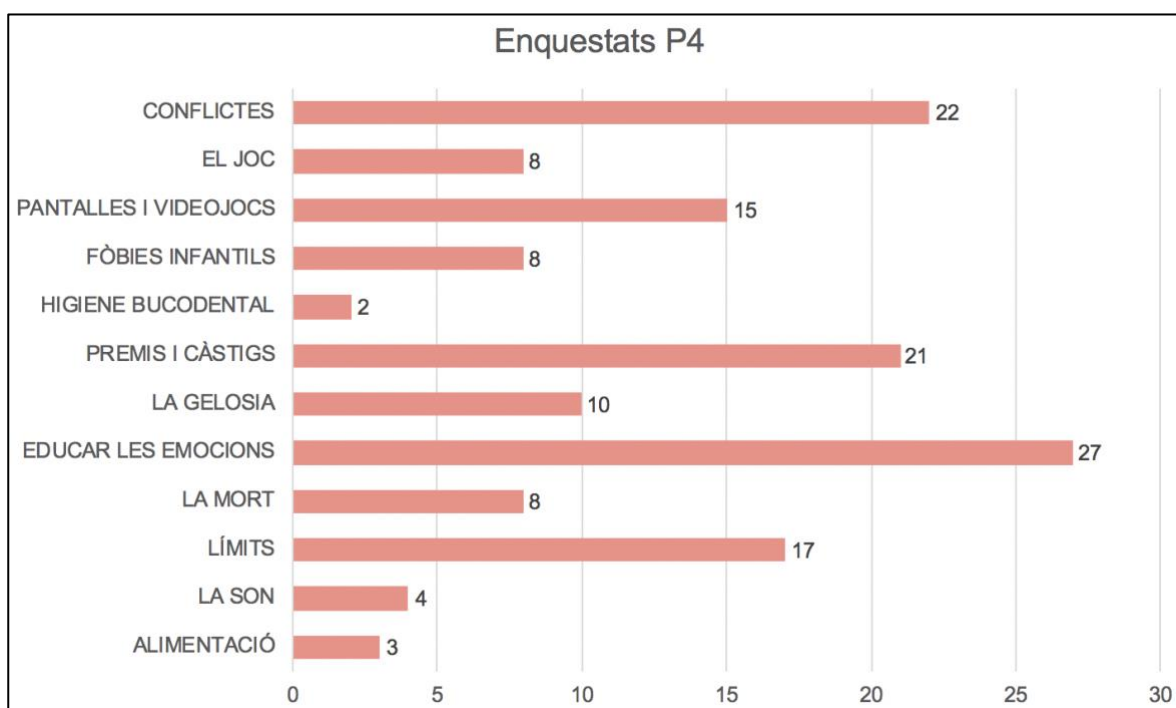
A les següents tres gràfiques (Gràfic 5, Gràfic 6 i Gràfic 7), indiquem els vots que va obtenir cada aspecte o tema educatiu proposat a l'enquesta segons el curs dels fills/es.

Gràfic 5: Necessitats educatives P3.

Gràfic 6. Necessitats educatives P4.

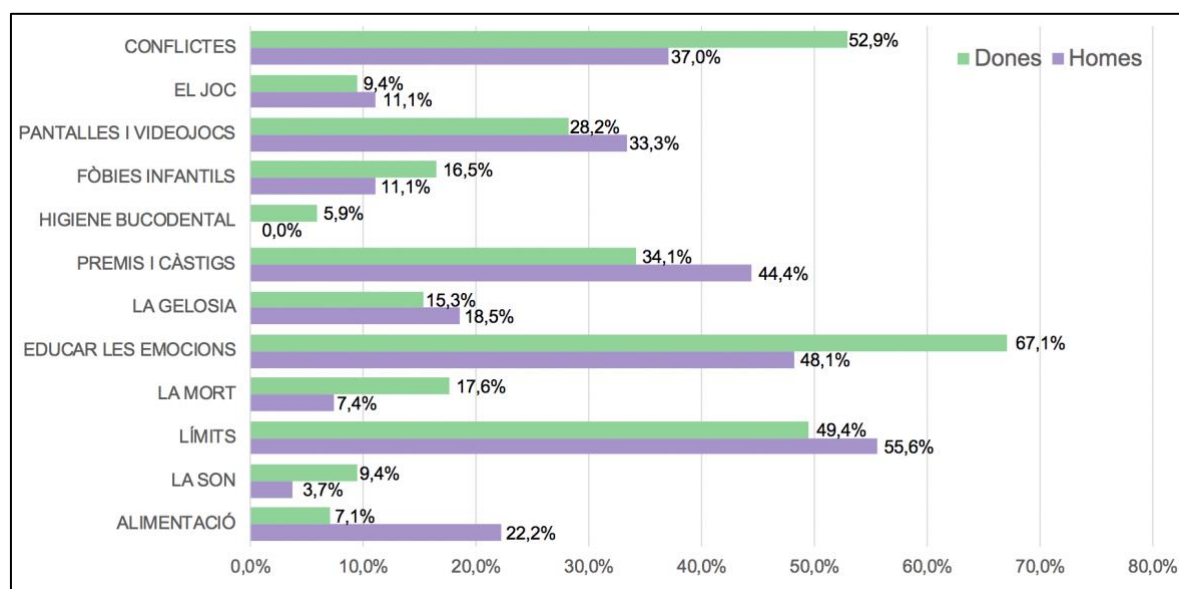
Gràfic 7. Necessitats educatives P5.

Si comparem els tres cursos, observem que no hi ha grans diferències significatives. Tenint en compte el nombre de persones que van contestar l'enquesta a P3, a P4 i a P5, observem que a cada curs hi ha temes educatius que destaquen de la resta per diferència de vots. A P3, els aspectes educatius destacats per major nombre de vots són: educar les emocions, en primer lloc, amb 26 vots i, els límits amb 22 vots. A P4 destaquen 5 temes educatius de la resta, aquests són: educar les emocions amb 27 vots, la resolució de conflictes amb 22 vots, els càstigs i premis amb 21 vots en

total, els límits amb 17 i l'ús de pantalles i videojocs amb 15 vots en total. Pel que fa al curs de P5 destaquen amb molta diferència de vots 3 temes, aquests són, els límits amb 18 vots i educar les emocions i conflictes amb 17 vots cadascun. En resum, hi ha una petita diferència entre els cursos, observant els resultats de les famílies de P3 i P5 els hi preocupen els aspectes educatius relacionades amb l'educació de les emocions, els límits i la resolució dels conflictes, en canvi a les famílies de P4, coincideixen amb l'educació de les emocions i la resolució de conflictes, però també apareix la gestió dels premis i els càstigs, en canvi, en aquest últim curs de P4, els límits estan en quart lloc per vots obtinguts molt a prop també de l'ús de pantalles i videojocs.

Finalment, analitzant aquests resultats podem concloure que en el disseny del pla d'acció d'orientació i d'acompanyament a les famílies es podran agrupar els pares i les mares dels tres cursos en les diferents sessions, ja que les necessitats educatives expressades per les famílies són bastant semblants en els tres cursos.

Pel que fa a la següent gràfica (Gràfic 8), mostrem els resultats amb el percentatge de vot de cada tema educatiu proposat en l'enquesta segons el sexe, dona o home.

Gràfic 8. Necessitats educatives segons el sexe.

En referència el sexe, les dones demanen més assessorament pel que fa a l'educació de les emocions dels seus fills/es, la resolució dels conflictes i els límits, en canvi els homes, també demanen pel que fa als límits i a l'educació de les emocions però en tercer lloc apareix la gestió dels premis i càstigs com a tema educatiu a tractar, aspecte que en el cas de les dones, surt en quart lloc segons la votació. La diferència de necessitats educatives dels fills/es segons si ets dona o home l'observem sobretot en els conflictes i l'educació de les emocions, ja que les dones transmeten més necessitat d'assessorament en aquests dos aspectes educatius que els homes. En canvi, en la gestió dels premis i els càstigs, els homes expressen més necessitat d'orientació en aquest aspecte que les

dones i, sobretot, observem una diferència significativa en el tema de l'alimentació, els homes tenen més necessitat d'assessorament que les dones en aquest aspecte.

En l'apartat anomenat "altres" hi va haver 19 respostes recollides en el següent llistat:

- Premis i càstigs, i més endavant (no a infantil) el sexe.
- Drets de la infància i protecció de dades (fotos XXSS).
- Explicar que és una malaltia mental o trastorn (tea/tdah...etc..).
- Em preocupa molt el com s'educa avui en dia. Els nens son més exigents, i els límits son molt difícils.
- Sexualitat.
- La relació entre companys per prevenir l'assetjament escolar.
- Amistats tòxiques?
- Higiene postural, higiene de mans.
- Habilitats socials, com ensenyar a l'infant a relacionar-se.
- Tipus d'acompanyament a l'infant.
- Estimar-se a un mateix: seguretat en un mateix, higiene en general i cura de les seves coses (però entenc que està dintre de les emocions i higiene).
- Autoestima.
- Seguretat en si mateix.
- Respecte.
- Protecció de dades (fotos) internet.
- Els conflictes (del nen amb altres nens i amb els adults, i els conflictes entre els pares per les diferències en l'educació).
- Gestionar les rabietes.
- Els valors.

En la qüestió oberta en la qual les famílies podien proposar altres temes a tractar en les sessions, observem que destaquen temes com la protecció de dades dels infants, la relació socials entre els alumnes, sobretot pel que fa a la prevenció de l'assetjament escolar i al tipus de relacions entre els infants. També els preocupa els temes de l'autoconcepte i autoconeixement dels seus fills/es, és a dir, com aconseguir una bona seguretat en si mateix i finalment la sexualitat.

En l'apartat "hi ha quelcom que t'agradaria afegir o comentar?" hi va haver 12 respostes recollides en el següent llistat:

- Els pares envers a la professora (Premià castiga, etc).
- Espero que els resultats serveixin per a definir accions a l'Escola també! :)

- Gràcies per preguntar!
- En algunes famílies, cada cop més, hi ha nens que tenen germans/es amb algun tipus de malaltia mental o trastorns. Com a col·legi inclusiu, estaria bé que als infants, d'alguna manera que ells poguessin entendre, se'ls expliqués per què hi ha nens que tenen comportaments "diferents" o se'ls expliqués que hi ha nens que són iguals que ells però que afronten certes situacions en la vida d'una altra manera. A vegades és molt difícil que els respectin, no es riguin d'ells, els entengui... de ben petits es troben amb nens que tenen un "sistema de processament" "diferent" i se'ls hi ha d'explicar des de ben petits, sinó, pot aparèixer el que he anomenat abans.. o fins i tot el bullying més tard si no se'ls hi explica de ben petits.
- Ens escoltem massa els nens, i molts després tenen moltes frustracions.
- Felicitats per aquesta iniciativa! Tots els temes proposats són molt interessants!
- Molt bona iniciativa Anna!
- Formació per les famílies i els mestres, tots plegats per cursos.
- Totes les opcions m'han semblat molt interessants i positives. Orientació des de l'escola és bàsica per l'educació en paral·lel entre família i escola. Gràcies per aquesta iniciativa.
- En el joc.... quan el teu fill diu "m'avorreixo mama". Aclareixo.... quan juguen sols. En el meu cas necessiten sempre jugar amb algú si no estan jugant als videojocs.
- Em sembla una iniciativa molt bona.
- Gràcies!

Un cop van ser detectades les necessitats de les famílies, vam dissenyar un possible pla d'actuació, aquest pla d'intervenció és una prova pilot que té com a objectiu crear un programa d'assessorament i acompanyament a les famílies per a la tasca educativa dels seus fills/es. Es pot consultar el pla d'acció a l'annex 3.

Discussió i conclusions

Aquest treball tenia com a objectiu general *dissenyar un pla d'acció per acompanyar a les famílies en la tasca educativa dels seus fills/es* a partir de la detecció de les seves necessitats educatives.

Referent aquest primer objectiu, el pla s'ha dissenyat per reforçar i reconèixer la importància de la relació família-escola pel bon desenvolupament integral de l'infant. En primer lloc, l'escola ha de ser conscient que la família és el sistema més proper i més determinant (Bronfenbrenner, 1987) i la família, reconèixer el segon pilar més important pel seu fill/a, l'escola.

Per tant, la relació i l'acompanyament d'aquests dos contextos seran determinants i necessaris per al bon desenvolupament de l'infant. Família i escola han de vetllar per una comunicació de qualitat durant tota l'escolarització. Sovint, la comunicació és més intensa i fluida en l'educació infantil i es va esgotant fins que a l'educació secundària, on normalment es limita només a una entrevista anual. La comunicació i la confiança mútua de tota la comunitat educativa han de ser presents al llarg de tota l'escolarització per poder atendre les necessitats del nen/a i ajudar-lo al seu desenvolupament cognitiu, emocional i social (Playeras, 2015, p. 249).

En segon lloc, el pla d'acció s'ha dissenyat des de la perspectiva de col·laboració entre l'expert i la família, ja que gràcies a aquest model creiem que podem aconseguir el nostre segon objectiu específic detallat en l'útil apartat d'aquest punt. Un model que parteix de la competència familiar per educar els fills/es. Com s'explica en el pla d'acció (Annex 3), l'assessorament s'enfoca des d'una metodologia de col·laboració, d'aprendre junts, de participació mútua, que ajudi ha adquirir estratègies i habilitats educatives a les famílies però alhora, ajudi també a millorar el funcionament i la qualitat educativa del context escolar. (Ferrer i Martínez, 2005, p. 77). El rol del professional és d'acompanyament en tota la sessió, escoltar i comprendre els punts de vista, les expectatives, la situació i els recursos de les famílies. A partir de les seves aportacions, el professional aportarà recursos, estratègies i alternatives que els pares i les mares podran valorar i que els ajudarà a prendre decisions realistes i efectives. No es donen propostes estandarditzades, l'objectiu de les sessions no és "d'ensenyar", és fomentar un vincle de confiança i de treball conjunt, família i escola, cadascú des del seu àmbit però amb una mateixa direcció (Cunningham i Davis, 1988, citat per Collet i Tort, 2013). Amb aquest model de col·laboració, o *d'usuari*, com l'anomenen Cunningham i Devis (1988), s'empodera a les famílies per tal que es vegin més capaços, amb més habilitats i recursos per dur a terme l'educació dels seus fills. (DEWR, 2008).

I per últim, el pla s'ha dissenyat també tenint en compte els destinataris i les seves característiques, s'ha tingut en compte l'horari i la planificació de l'espai en funció dels objectius definits (Bassedas, Jubete & Majem, 2005), com també el perfil dels professionals que s'han proposat segons la necessitat detectada i això ens porta a parlar del primer objectiu específic del nostre treball.

Referent al primer l'objectiu específic, *identificar les necessitats educatives de les famílies d'infants de 3 a 6 anys*, s'ha dut a terme a partir d'una enquesta telemàtica, mètode encertat per la situació actual que vivim, ja que s'ha pogut recollir i analitzar els resultats sense contacte presencial amb els enquestats. Els dotze aspectes educatius seleccionats s'han proposat tenint en compte les característiques de les famílies, l'edat dels infants i el context social de l'escola. Pensem que és important que els aspectes educatius proposats a les famílies s'ajustin al context sociocultural de l'escola, és a dir, analitzant aquest context s'haurien de proposar uns aspectes educatius o uns

altres, ja que per exemple, una família amb pocs recursos pensem que tindrà un tipus de necessitats molt diferents probablement, que una família amb un context sociocultural alt o molt alt. Aquest aspecte, les necessitats educatives de les famílies segons el context sociocultural de l'escola, podria ser un bon estudi de recerca per a realitzar en un futur.

Amb els resultats de l'enquesta s'ha pogut recollir les necessitats educatives de les famílies i així poder assolir el nostre primer objectiu específic. Els tres temes educatius amb més vots són *educar les emocions, els límits i els conflictes*, aquests seran els continguts de les sessions proposades amb un professional expert en l'aspecte educatiu en qüestió (Annex 3). És a dir, s'ha valorat la necessitat educativa a tractar a cada una de les tres sessions, com també el contingut d'aquestes i a partir d'aquí, s'ha proposat un expert amb formació específica, valorant si la sessió la pot fer la psicopedagoga de l'escola o un professional extern a aquesta, tot i que en tots els casos seria la psicopedagoga de l'escola que presentaria i faria una breu introducció justificant el professional, per tal que l'assessorament no quedi extern a l'escola. Si ens fixem però, amb les necessitats que han obtingut més vots, per tant, aquelles les quals les famílies volen rebre assessorament i observem el perfil de nens i nenes que tenim a les aules: infants amb poca tolerància a la frustració, molt poc autònoms, insegurs, amb rebequeries pròpies d'edats més primerenques, infants que mostren faltes de respecte i alguns, fins i tot, agressions verbals i físiques als seus pares...(Thió, 2013), ens fa pensar que les famílies són conscients que hi ha aspectes que han de reconduir i això, és bon senyal, ja que sovint els professionals de l'educació veiem perillar els valors i l'educació bàsica imprescindible per ser un bon ciutadà, amb unes bones competències emocionals i amb recursos i estratègies per fer front el món tan canviant en el qual vivim. Poder parlar, compartir, buscar estratègies per orientar aspectes educatius tan importants com les emocions, els límits o els conflictes, pot tenir conseqüències positives tant a les llars com a les escoles. Poder treballar conjuntament per adquirir habilitats i proporcionar tècniques i recursos simples i pràctics per viure amb més benestar i preparar els infants pel present i pel futur.

En referència també en aquest primer objectiu específic, podem observar que la majoria de persones que han contestat l'enquesta són dones (75.9%) i això ens fa pensar amb la implicació i el paper de la dona en la cura dels fills/es. Amb els resultats podríem pensar que la dona mostra més interès a rebre assessorament sobre aspectes relacionats amb el seu fill/a, en tot cas però, la mostra i el tipus d'enquesta d'aquest treball no ens serveix per poder analitzar aquest aspecte, aquesta investigació podria dur-se a terme en un futur treball, ja que pensem que és una qüestió molt interessant per fer recerca.

Pel que fa al segon objectiu específic, *compartir recursos i eines per la criança dels infants*, no podem analitzar si s'ha complert o no, ja que no s'han pogut realitzar les sessions a l'escola, pel moment de crisi sanitària que ens trobem. Tot i que pensem que tal com s'ha organitzat i plantejar

el pla d'acció pot ser molt positiu, per una banda, per crear un bon vincle famílies i escola, i per l'altre, ajudar i millorar l'acompanyament dels nostres infants pel seu desenvolupament integral en una societat on les famílies estan exposades a tanta informació sobre educació que sovint es mostren confuses i desorientades per poder analitzar què és millor per a ells i per als seus fills/es.

Un aspecte que també voldríem destacar és el paper de la psicopedagoga a l'escola. Pensem que és un paper imprescindible a la comunitat educativa i sovint poc reconeguda. A moltes escoles la psicopedagoga fa només la funció d'atendre l'alumnat que presenta dificultats, tasca molt important però que sovint només recau a la psicopedagoga i pensem, que si volem vetllar per una escola inclusiva, atendre a la diversitat ha de ser funció de tots els docents del centre. Aquesta funció, atendre l'alumnat amb NEE, és la més coneguda socialment en la comunitat educativa, però la psicopedagoga té un paper molt més ampli i important en el món educatiu. Com hem vist en aquest treball, la psicopedagoga pot organitzar plans d'intervenció i assessorar a les famílies en diferents aspectes educatius, aspecte molt interessant des del nostre punt de vista, ja que fomenta la bona relació amb les famílies, les fa participar i comparteix eines i recursos amb aquestes per educar els seus fills/es. L'assessorament a les famílies, en general, no es dur a terme a les escoles i pensem que davant de l'excés d'informació que arriba a les famílies a través dels mitjans de comunicació i de les xarxes socials és molt necessari proporcionar a l'escola un espai per a les famílies i pels professionals d'enriquiment recíproc per compartir recursos i estratègies per fer front a la tasca d'educar i poder afrontar i aprendre dels reptes que se'ns presentin. Una de les altres funcions que també podria fer la psicopedagoga és assessorar el professorat de l'escola, funció molt interessant a tenir en compte per fomentar la reflexió, l'anàlisi i la formació dels docents per millorar o reconduir la tasca d'acompanyar a tots els infants. I per últim, la psicopedagoga pot orientar als adolescents en la seva professió futura, tasca poc present en general a les escoles del nostre país. En resum, pensem que hem d'aparcar la funció "d'apagar focs" de les psicopedagogues a les escoles i, valorar i deixar espai per poder fomentar el seu rol en tota la seva esplendor per poder així millorar l'atenció de tot l'alumnat, de les seves famílies i dels professionals de tota la comunitat educativa.

Aquest treball presenta algunes limitacions que es descriuen a continuació. Per una banda, es realitza un pla d'intervenció però no s'ha pogut dur a terme, per tant, no s'ha pogut analitzar i valorar les diferents sessions com tampoc els aspectes relacionats amb aquestes: l'espai, l'horari, el contingut de cada sessió, l'estructura de la sessió, la qualitat del ponent, etc. No s'ha pogut analitzar si la relació família i escola es reforça positivament gràcies a la formació de pares i mares com tampoc si gràcies a l'assessorament, l'acompanyament dels infants es veu reforçats millorant així el seu desenvolupament integral. Tampoc podem analitzar si gràcies a les sessions d'assessorament a les famílies, aquestes sovint confuses i insegures davant de tanta informació sobre educació amb teories i criteris contraposats, pot ser una eina útil per aconseguir que les famílies se sentin més

segures, amb confiança i amb criteris clars per a fer front a l'educació dels seus fills/es, en tot cas són hipòtesis que ens queden a l'aire o pendent d'analitzar quan es pugui realitzar l'orientació. La teoria ens fa pensar que sí però no podem afirmar-ho, ja que no s'ha dut a terme cap sessió del pla d'acció a l'escola.

I per acabar, ens agradaria afegir, que si la situació actual millora i les condicions de salut són favorables, la proposta d'assessorament i orientació explicada aquest treball es durà a terme a l'escola el curs 2020-2021 i poder així, analitzar tots els aspectes que han quedat pendents i veure els efectes que té amb relació als vincles escola i família i els efectes també, en el desenvolupament dels infants. D'altra banda, és important explicar que si els objectius establerts es duen a terme satisfactòriament i les valoracions de les famílies i dels professors són positives es plantejaria una proposta semblant dirigit a les famílies dels cursos de primària i dels cursos de secundària, tenint en compte i les característiques i les necessitats de cada etapa, ja que cada franja d'edat necessita un tipus d'assessorament concret.

Referències bibliogràfiques

- Bassedas, M., Jubete, M., & Majem, T. (2005). *Espais familiars, Infància, 50*. Barcelona: Associació de Mestres Rosa Sensat.
- Baumrind, D. (1980). New directions in socialization research. *American Psychologist, 35*, 639-652.
- Besalú, X. (Coord.) (2018). *Propostes per avançar en l'educació intercultural*. Barcelona: Departament d'ensenyament.
- Bronfenbrenner, U. (1979). *The ecology of human development*. Cambridge: Harvard University Press (Trad. Cast. La ecología del desarrollo humano, Barcelona: Paidós Ibérica, 1987).
- Bisquerra, R. (2010). *La educación emocional en la práctica*. Barcelona: Horsori Editorial, SL.
- Bisquerra, R. (2011). *Educación emocional. Propuestas para educadores y familias*. Bilbao: Desclée de Brower.
- Collet, J. & Tort, A. (2013). *Famílies, escola i èxit. Millorar els vincles per millorar els resultats*. Barcelona, Espanya: Informes Breus, 35. Fundació Jaume Bofill.
- Department of Education, Employment and Workplace Relation of Australian Government (2008). *Family-school partnerships, Framework. A guide for schools and families*. Recuperat a: http://www.familyschool.org.au/files/3013/8451/8364/Family-school_partnerships_framework.pdf
- Garcia, N. (2018). Sobreprotecció i hiperpaternitat, els grans perills de les famílies. *Diari Ara*. Recuperat a: https://criatures.ara.cat/familia/Sobreproteccio-hiperpaternitat-grans-perills-families_0_2015198559.html
- Garcia, E. (2017). *Formación del profesorado en educación emocional: Diseño, aplicación y evaluación*. Programa de Doctorado: Educación y Sociedad. Universitat de Barcelona.
- Gervilla, A. (2008). A inicial. A. Gervilla, *Familia y Educación Familiar*, p. 55-191. Madrid: Narcea.
- Gil, L., Guzmán, M. & Moreno, E. (2012). *Família i escola. Fent camí cap a l'escola que volem*. Col·lecció «Temes d'Infància», 67. Barcelona: Associació de Mestres Rosa Sensat.
- Ferrer, G. & Martinez, S. (2005). La formació de les famílies en el marc de l'escola inclusiva: un repte per a les comunitats d'aprenentatge. *Revista Educar, 35*, 71-85.
- Institut d'Estadística de Catalunya. *Edat mitjana a la maternitat*. Recuperat a: <https://www.idescat.cat/indicadors/?id=ue&n=10090>
- Instituto Nacional de Estadística. *Encuesta de Fecundidad (2019)*. Nota de premsa. Recuperat a: https://www.ine.es/prensa/ef_2018_d.pdf
- Maccoby, E. & Martin, A. (1983) Socialization in the context of the family: parent-child interaction. A M. Hetherington & H. Mussen (eds.). *Handbook of child psychology: vol. 4. Socialization, personality and social development*, (pp. 1-101). New York: Wiley.

- Martin, J. A., Hamilton, B. E., Osterman, M. J. K., & Driscoll, A. K. (2019). Births: Final Data for 2018. *National Vital Statistics Reports*, 68(13), 1-47. Recuperat a: https://www.cdc.gov/nchs/data/nvsr/nvsr68/nvsr68_13-508.pdf
- Ordóñez, R. (2005). Responsabilidades educativas que se atribuyen familia y escuela en el ámbito educativo. *Formayeduca.com*, 3, 1-11. Sevilla: Universidad de Sevilla. Departamento de Didáctica y Organización Educativa.
- Playeras, A. (2015). Relacions família-escola: un salt a la postmodernitat. *Educació i Cultura*, 25, 243-256. Biblioteca digital de les Illes Balears. Recuperat a: ibdigital.uib.es
- Pascual, B., Gomila M., & Amer, J. (2015). Los programas de educación familiar en el contexto escolar y comunitario en España ante el cambiante rol socioeducativo de las familias. *Educació Social. Revista d'Intervenció Socioeducativa*, 59, 131-147.
- Roca, G. (coord.) (2015). *Las nuevas tecnologías en niños y adolescentes. Guía para educar saludablemente en una sociedad digital*. Barcelona: Hospital de Sant Joan de Déu (ed.). Recuperat a: <http://faros.hsjdbcn.org>
- Seginer, R., & Vermulst, A. (2002). Family environment, educational aspirations, and academic achievement in two cultural settings. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 33(6), 540-558.
- Servei d'Ocupació Curricular d'Educació Infantil i Primària. (2016). *Curriculum i orientacions, educació infantil segon cicle*. Barcelona: Departament d'Ensenyament. Generalitat de Catalunya. Recuperat a: <http://ensenyament.gencat.cat/web/.content/home/departament/publicacions/colleccions/curriculum/curriculum-infantil-2n-cicle.pdf>.
- The New York Times (2018). *The Age That Women Have Babies: How a Gap Divides America*. Recuperat a: <https://www.nytimes.com/interactive/2018/08/04/upshot/up-birth-age-gap.html>
- Thió, C. (2013). M'agrada la família que m'ha tocat viure. Vic: EUMO.
- Thió, C. (2013). Societat, escoles i famílies: tots canviem. El paper de la família i el paper de l'escola. Noves necessitats educatives i socials. *Revista Catalana de Pedagogia*, 8, 32-39.
- Zaragoza, C. (coord.) (2011). *Intervenció amb famílies i atenció als infants en risc social*. Barcelona: Institut Obert de Catalunya. Departament d'Educació. Recuperat a: https://ioc.xtec.cat/materials/FP/Materials/1752_EDI/EDI_1752_M01/web/html/index.html

Annexos

Annex 1: Enquesta enviada a les famílies.

Sexe: Dona Home

Curs del seu fill/a: P3 P4 P5

Edat: 25-35
36-45
Més de 45

*Marca amb una creu aquells **tres** temes pels quals t'agradaria poder assistir a una sessió d'acompanyament i orientació a l'escola:

TEMES D'INTERÉS	
L'alimentació	
La son	
Els límits	
La mort	
Educar les emocions	
La gelosia	
Els premis i les càstigs	
Higiene bucodental	
Fòbies infantils	
Les pantalles i videojocs	
El joc	
Els conflictes	
Altres:	

Hi ha quelcom que t'agradaria afegir o comentar?

Annex 2: Correu electrònic a les famílies per demanar la seva col·laboració.

Badalona, 10 de març del 2020

Benvolgudes famílies,

Sóc l'Anna Díaz, mestra de P4 i coordinadora d'educació infantil de l'escola. Estic cursant un màster de Psicopedagogia a la Facultat de Psicologia, Ciències de l'Educació i de l'Esport Blanquerna, i enguany estic realitzant el treball final de màster (TFM). És per aquest motiu que us agrairia la vostra col·laboració.

Actualment tenim accés a molta informació, a través dels mitjans de comunicació i les xarxes socials. Sovint, és difícil extreure aquella informació més adequada i millor per a nosaltres i per als nostres infants. Trobem experts que diuen una cosa, i d'altres, amb la mateixa formació, que diuen la contrària, i això pot causar inseguretats o desorientació a les famílies. Davant de tanta informació, ens trobem, sovint, teories i criteris educatius fortament contraposats. A l'hora d'educar els nostres fills/es, sovint se'ns plantegen dubtes, angoixes, discrepàncies amb la parella, etc. Moltes vegades ens preguntem "Fer això està bé?...". Mai hi havia hagut pares, mares i mestres tan informats, però, mai com ara, hi havia hagut tanta confusió i desconcert. Davant d'aquesta realitat, i sabent que la família és el primer espai educatiu i el més important, és l'hora de donar veu a les famílies, poder recollir aquells aspectes que els preocupa sobre l'educació dels seus fills/es i poder crear un espai a l'escola on famílies i especialistes puguem compartir, reflexionar i analitzar tots aquests aspectes. Aconseguir un espai d'enriquiment recíproc per trobar també recursos i estratègies per fer front a la tasca d'educar i poder afrontar i viure feliçment els reptes que se'ns presentin.

És per aquest motiu que us demanem que ompliu aquesta petita enquesta (a poder ser, mares i pares per separat). En el cas de tenir dos fills/es a l'etapa d'educació infantil, agrairíem que contestéssiu cadascú una enquesta per fill/a.

Podeu accedir a l'enquesta mitjançant el següent enllaç: <https://forms.gle/GsuCtsmEkDF8zrZb9>

Moltes gràcies per la vostra col·laboració.

Cordialment,

Anna Díaz

Objectiu del pla d'acció

- Acompanyar i orientar a les famílies en la tasca educativa dels seus fills/es.

Metodologia

- Les sessions es duen a terme des d'una perspectiva de col·laboració entre el professional i les famílies. Es tracta d'un espai de confiança on poder analitzar i reflexionar sobre els models o maneres de fer i poder així compartir recursos i estratègies per millorar l'acompanyament dels infants, sense jutjar, escoltant i tenint en compte la diversitat de famílies i els diferents estils educatius.

Sessions

Es plantegen tres sessions, una per cada trimestre.

- Sessió 1: En aquesta primera sessió es dur a terme l'acompanyament *educar les emocions* (primera necessitat (69 persones) segons els resultats recollits a l'enquesta).
 - Ponent de la sessió: Míriam Tirado, consultora de criança conscient i periodista especialitzada en maternitat, paternitat i criança. La criança conscient és el seu pilar, formada com a Conscious Parenting Coach amb el mètode del Conscious Institute de la Dra. Shefali Tsabary, psicòloga clínica establerta a Estats Units. Tirado ha escrit tres llibres (*Rabietes, Maternitat a flor de pell i Vincles* i quatre contes per a nens i nenes (*Benvingut Senyor Malestar, BABA, no vull dormir, Tinc un volcà i La Festeta*). Especialitzada en primera infantesa de 0-6 anys, però avui dia ajuda a mares i pares amb fills de qualsevol edat. Ofereix sessions de consultoria presencials i en línia, realitza cursos i tallers, i també conferències per tot Espanya. Té un blog, un canal de Youtube i podcast.
 - Durada de la sessió: una hora i mitja.
 - Material necessari: Dos micròfons sense fils, pantalla, projector i ordinador.
 - Lloc: Sala d'actes de l'escola.
 - Preu: A determinar.
- Sessió 2: En aquesta segona sessió es dur a terme l'acompanyament referent *els límits* (segona necessitat (56 persones) segons els resultats recollits a l'enquesta).
 - Ponent de la sessió: Montse Santigosa, psicopedagoga, diplomatura de postgrau especialitzada en audició i llenguatge i té un màster en Ciències del Matrimoni i la Família. Des del 2014 és directora d'una consulta privada on realitza orientació i intervenció familiar, atenció psicopedagògica individual i directa a la infància i l'adolescència i fa tallers de formació grupal per a pares, mares, avis, infància i adolescència. És també psicopedagoga d'una escola de Barcelona i professora associada en els programes de formació del IESF (Instituto de Estudios Superiores de la Familia) i del postgrau de Consultoria i Orientació del IESF de la UIC (Universitat Internacional de Catalunya).

- Durada de la sessió: una hora i mitja.
 - Material necessari: Dos micròfons sense fils, pantalla, projector i ordinador.
 - Lloc: Sala d'actes de l'escola.
 - Preu: A determinar.
- Sessió 3: En aquesta tercera sessió es dur a terme l'acompanyament referent *els conflictes* (tercera necessitat (55 persones) segons els resultats recollits a l'enquesta).
- Ponent de la sessió: Anna Díaz, mestra, coordinadora i psicopedagoga d'una escola i diplomatura de Postgrau especialitzada en Aprenentatges Específics, Dificultats d'Aprenentatge i Trastorns del Neurodesenvolupament de la UB.
 - Durada de la sessió: una hora i mitja.
 - Material necessari: Dos micròfons sense fils, pantalla, projector i ordinador.
 - Lloc: Sala d'actes de l'escola.
 - Preu: A determinar.

Avaluació del pla d'acció

Després de cada sessió, s'envia un petit qüestionari de manera telemàtica, per correu electrònic, a totes les famílies que han assistit a la formació per tal de valorar-la. Es demana als assistents que marquin i valorin de l'1 al 5, sent 1 poc satisfet i 5 molt satisfet, la valoració de diferents aspectes de la sessió com per exemple, la qualitat del ponent, si aquest ha connectat amb el públic afavorint una bona comunicació, també es demana que puntuïn la qualitat i la funcionalitat del contingut, si la persona ha adquirit recursos i estratègies pel seu dia a dia, l'horari de la sessió, la qualitat de la sala, etc.

Aquesta avaluació serveix per veure què cal millorar o si cal reconduir algun aspecte de gestió, organització o contingut de les diferents sessions en el cas que es realitzessin al curs següent.